

ΤΗΝ ΚΡΥΑΔΑ τῆς πέτρας
τὸ βάρος τοῦ σίδερου
τ' ἀναμετρήσαμε ἀκουμπώντας
στὸ παραθυράκι τῆς φυλακῆς
τῆς φυλακῆς αὐτῆς γιὰ τοὺς ἐλεύθερους.

(Φυλακές Βηθλεέμ)

ΓΥΡΩ ΑΠ' ΤΟ ξυλένιο μου κρεβάτι
καθήσανε ἀνακούρκουδα, πιάσανε καὶ θρηνοῦνε
μιὰ κλέφτρα, μιὰ πόρνη καὶ μιὰ φόνισσα.
Καὶ στὶς σιδερένιες πόρτες μιὰ τρελλή
χτυπάει τὸ κεφάλι της.

Τί ὄμορφα ποὺ κάθονται
θρηνοῦνε κι ἀναθεματίζουνε
οἱ τρελλές οἱ κλέφτρες οἱ πόρνες κι οἱ φόνισσες.

(Φυλακές Βηθλεέμ)

ΜΟΥ ΠΗΡΑΝΕ ὅ,τι βαστοῦσα καὶ τὰ ροῦχα μου
μὲ ντύσανε μιὰ πουκαμίσσα ξεσκισμένη.

Τίποτα πιά δὲ μὲ χωρίζει ἀπὸ σᾶς
Βεδουΐνα τῆς ἐρήμου ἀπαρηγόρητη
ποὺ γέννησες νεκρὸ τὸν πρῶτο γιὸ
κι ἀπὸ τὸ στόμα σου βογγῶ καὶ γώ
Ἐβραία μὲ πετρέλαιο καμμένη.

(Δημοτικὸ Νοσοκομεῖο Ἱερουσαλήμ)

ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ πολεμοῦμε τὸν ἐχθρὸ
οἱ Σύμμαχοι ἐδῶ μᾶς φυλακίζουνε
βαστᾶξετε καὶ βαστοῦμε πατριῶτες
διπλὸν ἀγώνα — καὶ τὸ περβόλι ποῦ φυτεύομε
δυὸ ἀστέρεφτες βρύσες τὸ ποτίζουνε.

(Στρατόπεδο 4ο)

ΜΑ ΔΕΝ ΟΡΙΖΩ τὰ ὄνειρά μου
οὔτε τοὺς πεθαμένους, ἅμα ἔρχεσαι
γιὰ νὰ μὲ πάρεις μεσημέρι
νὰ βγοῦμε βόλτες μὲ τὸ μπάτη
πῶς ν' ἀνοίξω πάλι τὰ μάτια μου ;
Ποῦ ν' ἀκουμπήσουνε τὰ μάτια μου ἅμα τ' ἀνοίξω ;
(Στρατόπεδο 4ο)

ΚΙ ΥΠΑΡΧΕΙ μιὰ πύλη ἀφρούρητη
κι ἓνας μονάκριβος ἀδερφός μου ἀκουμπισμένος
σ' ἓνα πευκάκι μοναχό, ἓνας ἴσκιος μονάχος
μπρὸς σὲ μιὰ θάλασσα Ἑλληνική.
(Στρατόπεδο 4ο)

ΦΤΑΣΑΜΕ ΤΩΡΑ καὶ σὲ μιὰν ἐπαρχία τῆς Ἀφρικῆς
δοκιμάζομε τῆς ἐξορίας τὴν ἐξορία
ἀγοράζομε στὴν πιὸ μαύρη ἀγορὰ
ἑλληνική Ἑλευθερία.

(Ἀσμάρα — Ἀφρικῆ)

ΑΝΑΜΕΤΡΩ τὸ σκοτάδι καὶ τὸ διάστημα
τὸν καιρὸ κι ὅλα τ' ἄγνωστα χορτάρια
ποῦ μὲ χωρίζουνε ἀπ' τὴν Ἑλλάδα.

(Κέρεν — Ἀφρική)

Ο ΠΛΗΓΩΜΕΝΟΣ νοῦς τεντώνεται τεντώνεται
ὡς ἐκεῖ ποῦ δὲ φτάνει μας τὸ μάτι
ὁ οὐρανὸς δὲ σώνεται, δὲ σώνεται
ἀσπρίζουνε οἱ ρίζες τῶν τριχῶν
σ' ἓνα παράξενο περβόλι τὰ ποδάρια
χαράξαν ἓνα βραδινὸ τοῦ πόνου μονοπάτι

(Κέρεν — Ἀφρική)

ΓΙΑΤΙ ΟΥΡΛΙΑΖΕΤΕ ὕαινες ἀπόψε,
τὸ φεγγάρι ἄρα γε πάτησε
τὴ βρωμερὴ σας τὴ σπηλιά;
Τὰ σαγόνια σας τρέμουν ἀπ' τὴν πείνα;
Σᾶς στράβωσε ἡ δίψα τὰ λαιμά;
Ἦ ἀμολυθήκατε στὸ ζεστὸ σκοτάδι
ὥσπου νάβρετε τὸ κακόμορφο ταίρι σας;
Γιατί οὐρλιάζετε ὕαινες ἀπόψε;
Εἶστε τὰ στόματα τῆς ἀγρυπνιᾶς;

(Κέρεν — Ἀφρική)

ΑΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΑ βουνά τοῦ Χαμασιέ
ποτάμι νεραΐδοκοιμισμένο
ἀφουγκραστήτε τὸν πρωτάκουστο σκοπὸ
ποῦ βγαίνει ἀπ' τοῦ Ντεκαμερέ
ἕνα λαγκάδι συρματοπλεγμένο.
Τὸ τραγουδοῦνε οἱ Ἕλληνες, *οἱ Ἕλληνες, κί εἰς χώρας ἠγχανο*
μιᾶς χώρας μακρινῆς τὰ προδομένα παληκάρια
λέει γιὰ λευτεριά . .
Πότε θὰ τὴν ποθήσετε ἀβάσταχτα καὶ σεῖς
βοσκοὶ καὶ καμηλιάρηδες λιγόσαρκοι ἀδελφοὶ
ν' ἀποχτήσουνε τραγούδια τὰ βουνά
κι οἱ ἀκροποταμιῆς φωνή—
κι ἐσεῖς τεχνίτες τῆς ὑπομονῆς μὲς στὰ παζάρια.
(Κέρεν — Ἀφρικὴ)

ΑΠΟ ΜΑΚΡΙΑ παρακαλοῦμε τὰ βουνά μας
«βουνά μερέψτε τὸ φετεινὸ χειμῶνα
γιὰ νὰ μὴν καταλύσουνε οἱ πάγοι σας
τῶν ἀντρειωμένων τὰ κορμιά
ποῦ τοὺς κατατρέχει ἄπιστος σύμμαχος
κι ὁ ἀδικητὴς μας ἀδερφὸς
ἀπ' τὸν Ταῦγετο στὸν Ἐλικῶνα . . »

(Κάϊρο)

ΚΛΕΨΑΝΕ

ΠΗΡΑΝΕ τὰ ὄπλα οἱ προδομένοι
οἱ ἀράθυμοι κι οἱ καταδιωγμένοι
οἱ γυμνασμένοι κι οἱ ἀγύμναστοι
Ἕλληνες ποὺ τιμοῦν τὴ λευτεριά
κι ἄκληρες γυναῖκες μαυροφόρες
κι ὄσες περίκαλλες στέκουνε κόρες
σὰ φιγοῦρες θαλασσομάχες μπρὸς στὶς πλῶρες
δασκάλοι μὲ δασκαλοπαῖδια
— τί νὰ διδάξουνε ; Κλείσανε τὰ σκολειά,
συντρόφοι ἀπὸ ἐργοστάσια καὶ λιμάνια
ἀπ' τὰ χωράφια κι ἀπ' τὰ μαντριά
κάνανε σύναξη στὰ δάση
βγάλανε ἀρχηγούς
κυβερνήσανε κατὰ τὸ Νόμο καὶ μοιράσανε
τὸν καρπὸ καὶ τὸ σπόρο στὰ χωριά,
δυὸ πρωτόκλητοι Δεσποτάδες τοὺς εὐλογοῦνε
τοὺς καμαρώνουν τὰ βουνά.
Καὶ τώρα τί ἀκούστηκε ^{ποιοὶ διατάξανε}
Ποιοὶ κουμαντάρουνε ;
Ποιοὶ ἔναι ἄξιοι τὰ ὄπλα νὰ μᾶς πάρουνε ;

ΣΤΑ ΤΟΣΑ καλοκαίρια κατεβήκανε
νά πρωτοκολυμπήσουνε στο Φάληρο
πεντέξη νέοι ἑνὸς συλλόγου συνοικιακοῦ.

Κι ὅπως πετάξανε τὰ παλιωμένα ροῦχα, γυμνωθήκανε
πάνω στὴ σάρκα τους φανήκανε σημάδια
τόσων ἐχθρῶν: τῶν Γερμανῶν, τῶν Ἀγγλων,
τῆς πείνας τοῦ 41.

Πρόβαλε, κρύφτηκε κι ἓνα στῆθος κοριτσιτικο
σὰν πατημένο μαῦρο σῦκο *βασιάνισι*
ἀπ' τὸ βούρδουλα κάποιου πουλημένου.

Κι ὅπως βουτούσανε μὲ γέλια στὸ νερὸ
ἔμεινε ὄξω ἓνας, *ἔχει μὲν πνεύμονα*
στὸν ἴσκιο ξάπλωσε, *συλλοιίστηκε*

— αὐτουνουῦ ἔπαθε ὁ ἓνας πνεύμονας δὲν κολυμποῦσε
αὐτὸς ποὺ ἔπαιρνε ἄλλοτε τὴ δύναμή του
ἀπ' τῶν κυμάτων τὴν κορφή —

κάθησε τώρα στὸν ἴσκιο μιανουῦ βράχου *τρεκαφίτης*
θυμήθηκε ὅσους λείπουνε, τοὺς ἐκτελεσμένους
τοὺς τυχεροὺς σὲ μάχη σκοτωμένους

καὶ τοῦ φανήκανε πολλοὶ
καὶ τοῦ φανήκανε πὼς ἦτανε οἱ πιὸ καλοί,
κύτταξε πάλι τὴν ἀμμουδιά, τὴ θάλασσα
τοῦ φάνηκε πὼς αὐτὴ δὲν εἶναι μόνο θάλασσα
οὔτε ἀμμουδιά Φαληρική ὅπως τὴν ἤξερε *πο ξυφορε*
οὔτε εἶναι τούτη σάρκα κοριτσιῶν κι ἀγοριῶν
σημαδεμένη

οὔτε ἡ Ἑλλάδα εἶναι μόνο Ἑλλάδα *εἶναι δὲ μὲν ἑλ*
παρὰ εἶναι οὐσία τῆς ζωῆς *παρα ἡ ἕνα μὲν ἑλ*
ζωγραφισμένη μὲ χρώματα πιτήδεια. *μὲν ἑλ*

Ποιητική

ΓΝΩΣΗ

και ΓΝΩΜΙΚΑ

Στὸν πόλεμο ἓνας Γερμανὸς ρώτησε· κάποιον Ἕλληνα τί θὰ πουλᾷ ἡ Ἑλλάδα γιὰ νὰ συντηρηθεῖ ἂν ἐλευθερωθεῖ. Κι ὁ Ἕλληνας εἶπε : «Καπνὰ καὶ ποιήματα».

Τέτοια λόγια τὰ πετᾷ τὸ στόμα πρὶν προλάβει ὁ νοῦς. Πρὶν προλάβει ὁ νοῦς τρυπᾷ ὁ πόνος καὶ ξεπετιέται μιὰ γνώση ποὺ δὲν εἶναι ἀπ' τὰ κρῦα καὶ τὰ καθαρὰ νερὰ τῆς γῆς παρὰ εἶναι ἀπ' τὴ λυωμένη μολυβόπετρα κι ἀπ' τὴν καῖλα τῆς.

Ἄκουσθήκανε πολλὰ τέτοια λόγια μὲ τοὺς πολέμους καὶ τοὺς κατατρεγμούς. Καὶ πολλὰ τέτοια λόγια ἐπαληθέψανε μὲ πράξεις. Ἔτσι σημαδεύτηκε μὲ λόγια καὶ μὲ πράξη ἡ πείνα, ἡ σκλαβιά, ἡ ἀφοβία κι ὁ φόβος τῆς ἐποχῆς μας.

Κι ἐδῶ οἱ πόλεμοι δὲ σώνονται, κάθε πόλεμος σέρνει πίσω του κι ἓναν ἐπιπόλεμο.

Ἐδῶ ἐχθροὶ καὶ σύμμαχοι στὴν ἴδια ζυγαριὰ ζυγίζου-νε τὸ σιτάρι καὶ τὸ δίκιο μας, ἡ ἀγωνία μας ἴδια : πῶς θὰ ζήσομε ;

Λοιπὸν ψάχνομε μέσ' στὰ ἐρείπια, νὰ βροῦμε τίποτα χρυσαφικό, βρίσκομε πλῆθος ποιήματα.

Ἔχουνε ἄραγε πουθενὰ τιμὴ ;

Στις «ἐλεύθερες ἀγορές» Ἀγγλίες, Ἀμερικὲς ὅπου
ἀνοίξαμε λογαριασμούς, τὰ ποιήματα δὲν ἔχουνε ζήτηση.
Καὶ τὰ καπνά μας ἐκεῖ τὰ ξεφτελίζουνε.
Μὰ ὡς πότε δὲ θάχουνε ζήτηση τὰ ποιήματα ;

Στὸν πόλεμο πολλὰ ὑλικά, ὅπως καὶ πολλὰ χτίρια καὶ
πρόσωπα λάβανε ἄλλη ἀξία.

Κι ἡ ποίηση ἀπὸ εἶδος ἀσυνόριστο βρέθηκε πὼς ἀλέ-
θεται καὶ σμίγεται καλὰ μὲ τὴν ἀπελπισία. Καὶ τὴ
λίγη ἀντοχὴ τὴν κάνει πολλή. Καὶ κουβαλιέται χωρὶς
ἔξοδα, δὲν πιάνει τόπο, πάει καὶ μακριά. Γίνεται
καὶ κόκκαλο στὸ λαιμὸ τοῦ ἐχθροῦ. Ὑπάρχουνε καὶ
πολλὲς στέρνες ποιητικὲς καὶ φλέβες τρέχουσες τῆς
ποίησης στὰ ρημαγμένα μέρη μας.

Λοιπὸν φανερωθήκανε πλούσιες σοδειὲς ποιήματα ἀπὸ
φυλακὲς, ἀπὸ σύναξεις, ἀπὸ καφενεῖα καὶ στρατόπεδα,
γιὰ κρυφὲς χαρὲς καὶ νίκες, γιὰ μέρες πιὸ μαῦρες ἀπὸ
νύχτες, ἡμερὰ κι ἄγρια.

Κι ὁ θάνατος πιά καινούργιος συγγενὴς τῆς ποίησης
καὶ ξεδιάντροπος: νέοι φτάνουνε στὸ θάνατο γιὰ ἓνα
ἐμποδισμένο ποίημα, μάχες ἀρχίζουνε κ'ὶ τελειώνουνε
μὲ τραγούδι, μελλοθάνατοι χαράξανε στὸν τοῖχο ἓνα
δίστιχο, χῶρεσε ὁ ἄμετρος πόνος στὶς μετρημένες
ᾠρες τους, γυναῖκες ξεγελάσανε τὸ Χάρο καὶ τὸ
χωροφύλακα μ' ἓναν σκοπὸ, ποιήματα, μηνύματα, και-

νούργια, παλιά, μιά παρουσία τῆς ποίησης πρωτάκουστη καὶ ξετραχηλισμένη.

Μιά παρουσία πρωτάκουστη πρόβαλε ποιητικὴ ἀνάμεσα ζωὴ καὶ θάνατο, δὲν ξέρομε κι ἂν λέγεται ποίηση. Δηλαδή μείνανε πίσω τὰ σύμμετρα ποιητικά, πλησιάσαμε τὴν πρώτη-πρώτη αἴσθηση τοῦ πόνου καὶ τῆς ἡδονῆς, τῆς ἀφοβίας καὶ τοῦ φόβου, τὴν πρώτη καὶ πρωταρχικὴ αἴσθηση καὶ σύνδεση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν κόσμο. Ἄλλη αἴσθηση δὲ φτάνει πιὸ γρήγορα οὔτε πιὸ βαθειά. Ἐκεῖ κοντὰ φωλιάζει κι ὁ ποιητικὸς πόθος καὶ συναρμολογᾷ ἡδονικὰ καὶ πονεμένα, φτερωτὰ καὶ σερπετὰ φοβισμένα κι ἀφοβα θρέμματα τῆς ἴδιας παραπανίσιας αἴσθησης.

Καὶ τὰ ποιητικὰ τοῦτα σχήματα σὲ ὦρες καὶ θέσεις ἀνελέητες εἶναι σημάδια τῆς ζωῆς, ὅπως σὲ κατάξερο φάραγγι τὰ καλάμια εἶναι σημάδια τοῦ νεροῦ. Σὲ τέτοιες ὦρες καὶ θέσεις προβάλλουνε ἀχώριστες ζωὴ καὶ ποίηση, ἀπὸ μιὰ πνοὴ κρεμασμένες, ὁ ἄνθρωπος λαχταρώντας ζωὴ βρίσκει τὴν ποίηση κι ὅπου ἡ ποίηση διατηρηθεῖ, διατηρεῖται ἡ ζωὴ κι ὁ πόθος της ἀξεχώριστος.

Ἡ ποιητικὴ τούτη λαχτάρει καὶ μετάδοση τῆς ζωῆς δυναμώνει ὅπου ὁ λαὸς γίνεαι δέκτης καὶ συντηρητῆς της.

Ἡ Ἑλλάδα εἶναι πολὺ λαοσυντήρητη πατρίδα. Οἱ συναλλαγές της εἶναι καθημερινές, λιανικές, χρειάζεται τὴ συμμετοχὴ τῶν πολλῶν. Ὅποιος θησαυρίζει ἔμπορος ἢ σοφὸς ἢ ἐξάισιος τεχνίτης, ὅ,τι καλὸ ἀποταμιεύεται ζημιώνει τὸ κοινὸ μικρὸ μερίδιο.

Κι ἀπ' τὴν κοινὴν, ἀδιάκοπη συναλλαγή λάβανε ἀξία καὶ χρῆση μεγάλη τὰ λόγια, εἶδος πρόχειρο γιὰ γρήγορη συναλλαγή κι ἀδιάκοπη.

Μὲ τὰ λόγια κάθε νόημα καὶ περιστατικὸ μικραίνει μεγαλώνει, γίνεται, ξεγίνεται, ξαναγίνεται καὶ κυκλοφορεῖ, ἄλλη μιὰν αἴσθησι τῆς ζωῆς, ἄλλη μιὰ ζωὴ - ὁ ἀμίλητος ποῦ νὰ σταθεῖ;

Ἐξάλλου τὸ φυσικὸ θέαμα ἐδῶ εἶναι καθαρὸ, στερεό, ὡς κι ἡ ἀλαφράδα του στερεή, ἀλάθεφτα γραμμένη, χρυσὸ καρφὶ τὸ φῶς.

Κι ὁ ἄνθρωπος ἀντίβαρο τῆς στερεῆς τούτης φύσης, μὲ τὰ λόγια του μετατοπίζεται, μεταμορφώνει, μεταμορφώνεται, δὲ χρειάζονται ἄλλα, φτάνουνε τόσα στερεὰ κι ἄφωνα βουνὰ κι ἀκρογιάλια.

Μὲ τὰ λόγια διατηρηθήκανε κι οἱ θεοί.

Κι οἱ ἀρχαῖοι μὲ τὰ λόγια διατηρηθήκανε στὸν κόσμον, δίχως μυστικὰ ἔξω τοῦ κόσμου καὶ κλειδιά, διατηροῦνε ἀκόμη καὶ τόσους δασκάλους.

Ἄν καὶ τί ξέρει πιά ὁ ἀπλὸς Ἕλληνας ἀπὸ ἀρχαίους

σήμερα ; Λέει ἀρχαίους τοὺς ἀντριωμένους. Μὰ καὶ τοὺς παλαβούς. Λέει καὶ πῶς γίνεσαι ἀρχαῖος ἀπ' τὸ κρῦο, δηλαδή μάρμαρο, ἄγαλμα.

Καὶ πάλι δὲν ξεδιάλυνε ἡ σημερινὴ ἀξία τῆς ποίησης καὶ πῶς θὰ μᾶς συντηρήσει.

Λοιπὸν οἱ ποιητὲς πρῶτα - πρῶτα θὰ ποῦνε, αὐτοὶ φτάξανε τὴν ἀχώριστη φλέβα τῆς ζωῆς καὶ τῆς ποίησης, αὐτοὶ θὰ πρωτοποῦνε ἂν ἔχει ἀξία ἡ ζωὴ κι ἡ ποίηση. Ποιὸν ἄλλον περιμένουνε ;

Δὲν εἶναι ἄλλοι πιὸ γρήγοροι καὶ πιὸ ἄγρυπνοι, αὐτοὶ ἂν εἶναι ποιητὲς θὰ τὸ ποῦνε.

Τέτοια ὦρα καὶ θέση φτάξαμε καὶ τέτοια λόγια θὰ ποῦμε ὄχι ἄλλα πιὸ ἀσήμαντα : ἂν ἀξίζει κι ἂν τὴν θέλομε τὴ ζωὴ ὅπως κερδίζεται, δὲ χαρίζεται ἀπὸ μάχη σὲ μάχη, ἀπὸ κρυψώνα σὲ κρυψώνα, ὅπως τὴν ξέρει σὰ λάφυρο καὶ σὰ λαχεῖο κάθε σπαραγμένος ἄνθρωπος κι ὁ Ἕλληνας κι ὁ ποιητὴς κι ὁ ἐραστής. Αὐτὸ ξέρει ἄς τὸ πῆ.

Κι' ἀπ' τὴν ἀπολογία του θὰ λάβει ἀξία ἡ ζωὴ.

Κι ὁ λόγος ὁ ποιητικὸς, διπλὴ ἀξία, διπλὴ ἀρχή.

Πάλι ὅποιος κουρασμένος διάλεξε νὰ μὴ ζήσει, σ' ὅλα τὰ περίπτερα πουλιέται πολὺ φτηνὰ ὁ θάνατος, χῦμα καὶ στὸ κουτί.

Τοὺς εἶδανε καὶ τοὺς ἀνάπηρους ποιητὲς, θάλαμοι - θάλαμοι ἀνεσηκωθήκανε δοκιμάσανε τὸ ξυλένιο τους ποδάρι, πέσανε πάλι στὸ στρῶμα, στρέψανε πρὸς τὸν τοῖχο πιά τὸ πρόσωπα.

Πολὺ εὐκόλα πεθαίνουνε, σωπαίνουνε.
Καὶ ποιός μετρά ὅσους δὲν τραγουδήσανε ;
Δὲν ἔχει μετρημὸ ἢ σιωπή, οὔτε ἄκρια, ὅσοι νὰ πιούνε
δὲ λιγοστεύει.

“Ὁμως ἂν ζήσει σὰν ποιητῆς ὁ ποιητῆς κι ὁ ἐραστῆς
τῆς ζωῆς σὰν ἐραστῆς δὲ θὰ ξεφύγει τὴν πίκρα τῆς
πίκρας τῆς καὶ τὴ γλύκα τῆς γλύκας τῆς.

Ξέρει καλὰ τὴ γλύκα καὶ τὴν πίκρα καλὰ τὴν
καθρεφτίζει.

Καὶ στὴν ἄκρια τῆς ζωῆς ἂν στέκεται αὐτὸ μπορεῖ,
δὲ μπορεῖ νὰ μὴν καθρεφτίζεται ἂν εἶναι ποιητῆς.

Κι ἂν ὁ ποιητῆς βαλθεῖ νὰ ξεφύγει, τί θὰ ξεφύγει
τὸ μῖσος ἢ τὴν ἀγάπη ; τὸ μῖσος, τὴν ἀγάπη τοῦ ἐνοῦς
ἢ τῶν πολλῶν ;

Θὰ ξεφύγει τὸ βασανιστὴ ἐχθρὸ ποὺ ἔχει δύναμη καὶ
καταλεῖ, θὰ ξεφύγει καὶ τὸ βασανιστὴ τὸν ἔρωτα ;

Δὲν ξέρει ὅρια ἢ αἴσθησι τοῦ ποιητῆ, στὸν πόνο καὶ
στὴ γλύκα τῆς ζωῆς σπάταλη.

Εἶναι ἄγρυπνη βάρδια ἢ αἴσθησι τοῦ ποιητῆ.

Καὶ τὰ ἥσυχα νερὰ τὰ συνταράζει κι ὕστερα περνᾷ.

Κι ἢ λιγοψυχιὰ τοῦ ποιητῆ πάλι αἴσθησι καὶ προσφορὰ
θὰ γίνε, ἀναισθησία δὲ γίνεται.

*Ἡ ποίηση δὲ γνωρίζει τὴν παρηγοριὰ τῆς ἀναισθησίας.
Δὲ γνωρίζουνε οἱ φοινικιές, οἱ κουρμαδιές τοῦ Νείλου
τὴ ζέστη τοῦ χιονιοῦ, ἄλλοῦ τέτοια παρηγοριά.

Κι ὅπου νίκησε ἡ ἀναισθησία νικᾷ κι ἡ σιωπή.
Κι ἄς ἀρχίζει ἀπὸ σιωπή, ἄς τελειώνει μὲ σιωπή κι
ἡ ποίηση. Κι ἡ μέρα βγαίνει ἀπ' τὴ νύχτα καὶ φτάνει
σὲ νύχτα μὰ δὲ συμπερπατοῦνε.
*Ο ποιητὴς πάντα πολέμησε τὴ σιωπή, δίκιος πόλεμος.

Σ' ἐποχές καὶ χῶρες ὅπου ξέκοψε ὁ ποιητὴς ἀπ' τοὺς
ἀνθρώπους καὶ τὴ συνεννόηση ἔγινε σύμμαχος τῆς
σιωπῆς.

Καὶ σὲ ὅποια κοινωνία συμφέρει ἡ σιωπὴ εἶναι πια-
σμένος ὁ ποιητὴς — πότε μὲ τὴν καταφρόνια, πότε
μὲ τὴν κολακεία.

Καὶ τὴν ἀσυνεννόητη ποίηση τὴν εἶπανε «καθαρή», ἔγι-
νε ἡ ἀσυνενοησία καμάρι καὶ προνόμιο τοῦ ποιητῆ.
Λοιπὸν ὁ ἴδιος πιά μὲ τὰ χέρια του στενεύει καὶ
τὴ ζωὴ.

Κανένα πιασμένο πουλί, μὰ καὶ ψάρι πιασμένο δὲ στε-
νεύει ἔτσι τὸ δίχτυ, τὸ κλουβὶ ὅπου πιάστηκε, ὅπως
στένεψε τὴ ζωὴ ὁ πιασμένος ποιητὴς.

Καὶ μένει ἄκριτος δίχως συνόριση ὁ ξεχωρισμένος
καθὼς ὁ δοῦλος κι ὁ τρελλός. Καὶ τ'ὄχει καμάρι τσου.

Οὔτε στάθηκε ἡ ἀκατανόητη ποίηση
ἀπονήρεφτη, κοντὰ μὲ τοὺς ἀπονήρεφτους.

*Ο ἀκατανόητος ποιητὴς διώχνει τὸν κόσμο σὰ θυρωρὸς
θρασύς, τοῦ βαστᾷ κλειστὴ ἄλλη μιὰ πόρτα.

“Ἡ μήπως δὲν εἶναι ξεκομμένος ἐξαρχῆς ὁ ποιητής ;
Ἡ αἴσθησή του περπατᾷ γρήγορα, γρήγορα ξεκόβει.
Μὰ ὁ ποιητικὸς πόθος ἀποζητᾷ καὶ σύνδεση, γρήγορη
ἀχώριστη.

Κι ἂν λείπει τοῦτος ὁ πόθος, ὁ πιὸ ἀνάλαφρος ποιητι-
κὸς λόγος γεννιέται νεκρός.

Κι ἡ φωνὴ τοῦ ποιητῆ εἶναι πού εἶναι λίγη καὶ κομμένη
ἐξ ἀρχῆς.

“Ὅσα ἀγγίξει τόσα τὴν κομματιάζουνε, χιλιοκομματια-
σμένη συνεχίζει καὶ μὲ χίλιους κόμπους δεμένη.

Μὲ τὰ χέρια του πρὸς τί τὴν κομματιάζει ὁ ποιητής ;

“Ἄς μὴ λιγοστεύει τὰ λίγα κι ἄς μὴν κομματιάζει
τὰ κομματιασμένα — μήπως φοβᾷται τὸν ἀντίλαλο τῆς
δικιᾶς του φωνῆς ; Ἡ ποιητικὴ φωνὴ θ’ ἀντιλαλήσει,
ἄδειος τόπος δὲ βρίσκεται νὰ πέσει καὶ νὰ σβύσει,
πότε πιὸ δῶ ἀντιλαλεῖ, πότε πιὸ κεῖ.

Κι ἡ ἐποχὴ τούτη χωρᾷ πόθους ἀλογάριστους τῆς
ποίησης καὶ τῆς μάθησης.

Μεγάλη θάλασσα, χωρᾷ πολλὰ καράβια καὶ δρομολόγια.

Καὶ ψέμματα τὴν ταξιδεύουνε πολλὰ.

Μόνο ἓνα ψέμμα δὲ χωρᾷ: πὼς ἡ καλὴ ποίηση μένει ἔξω
ἀπ’ τὴν ἐποχὴ τῆς, πὼς θᾶναι δηλαδὴ ἄξιο καράβι ὅποιο
μείνει δεμένο. Ἡ τὸ χαρτένιο παρδαλὸ πού βαστοῦνε
τὰ παιδιὰ γιὰ τὰ κάλαντα.

Ἐπάρχουνε χαρτένια παιχνίδια, ὑπάρχουνε καράβια δε-
μένα, ὑπάρχουνε λιγοψυχιές καὶ μοναξιές μὰ ἡ λιγο-
ψυχιά δὲ γίνεται θεμέλιο, ἡ ποίηση δὲν εἶναι παιχνί-
δι, οὔτε δέσιμο.

“Ως χτῆς ἀκόμα στὰ κεραμίδια, στὰ μπαλκόνια μας
μαῦρα κι ἄσπρα περιστέρια, λύπες, ἀγάπες στὶς σκά-
λες τῆς καρδιᾶς.

Κι ἕνα πρωτὶ ἀνοίξαμε τὰ μάτια μας, ἀνοίξανε στὸν
οὐρανὸ τὰ ὄλομέταξα καὶ φονικὰ καὶ πλέβανε σὰν τὶς
μέδουσες τέλη καλοκαιριοῦ στὴ θάλασσα, πληθύνανε
χαμηλώσανε, θὰ μᾶς σκλαβώσουνε ; ποῦ θὰ κρυφτεῖ καὶ
τί φωνάζει ὁ ποιητής ;

Ἐπ’ τῆ φωνῆ του, ἄπ’ τὸ φόβο του θὰ γνωριστοῦνε καὶ
τ’ ἀγνώριστα.

“Ὅσα σκοτώνουνε, ὅσα γλυτώνουνε, τὰ ὄλομέταξα τὰ
πυρωμένα σίδερα, ὅσα πετοῦνε κι ὅσα κείτουνται
σωρός, τὰ θάματα, τὰ σκιάσματα μὲς στὴν ποιητικὴ
καρδιὰ θὰ πρωτοβροῦνε τάξη.

Φοβᾶται ὁ ποιητής.

Εἶναι καὶ γιὰ φόβο ἢ ἐποχὴ, πληθύνανε τὰ πάθη, τὰ
ὄπλα καὶ ἡ σὰρκα μένει ὅμοια.

Μὰ κοὶ τὸ φόβο ποιός ἄλλος θὰ τὸν πεί ;

Μὴν περιμένει ἄλλον, ἄλλος δὲν εἶναι πιὸ ἀκοίμητος
ἄς μιλήσει, τί περιμένει ὁ ποιητής ;

Ἐὸ φόβος σπάραξε τὸν κόσμον, σπάραξε καὶ τὸν ποιητή.
Μὲ τὴν ποιητικὴ καὶ σπαραγμένη γνώση θὰ γνωριστεῖ
ὁ σπαραγμὸς κοινὸ κακὸ κι ὁ γλυτωμὸς πόθος κοινός.
κοινὸ καλό, εἰρήνη.

Σκισμένα στόματα κι ἀνέγγιχτα, τὸ κακὸ καὶ τὸ
καλὸ θὰ μᾶς τὸ ποῦνε.

Κι οί ἄνθρωποι τέτοια λόγια ποθοῦνε.
Αἰχμάλωτος καὶ σταυρωτῆς γιὰ τὸ καλὸ μιλοῦνε.
Καὶ πάλι μὲ τὰ λόγια ξεδιαλύνει ὁ αἰχμάλωτος ἀπ' τὸ
σταυρωτή, ὁ δίκιος πόθος ἀπ' τὸν ἄδικο.
"Αχ πόσα ἔχομε νὰ ποῦμε . . .

Αὐτὰ λέει κι ἡ ποίηση ποὺ εἶναι ποίηση κοινὴ καὶ
καλὴ καὶ συντηρεῖ πολλοὺς καὶ τὴ χρειάζονται πολλοί.

Κι ἂν σήμερα ἡ καλὴ ποίηση δὲν εἶναι καὶ κοινὴ
θὰ γίνεῖ.

Κι ὁ πόθος ὁ ποιητικὸς θὰ μεγαλώσει

Δὲν ἔχει ὄρια ὁ πόθος τοῦ καλοῦ ποιητῆ.

*Ἡ ἀμοίραστη ποίηση δὲν χορταίνει οὔτε τὸν ποιητὴ της.

Κι ὁ πιὸ ἀπόκοσμος κι ὁ πιὸ πικραμένος γιὰ μιὰ
τέτοια χόρταση ποιητικὴ ξενιτεύεται.

Κι ἄλλοι ξενιτεύονται ἀγύριστα.

*Ὁ καλὸς ποιητὴς πάει μακριὰ καὶ γυρίζει.

Οὔτε ἀπολαβὴ καμμιά οὔτε δόξα βρίσκει ὁ ποιητὴς
παντοτινὴ, οὔτε προφύλαξη, οὔτε καταδίκη. Μὰ ὅπου
ἔλειψε ποίηση κοινὴ καὶ σὰ νερὸ τρεχούμενη, κοινὴ
ἄφθονη, νόστιμη σὰν ψωμί, ἔπεσε πείνα, ξεραῖλα.

Σήμερα κρίνεται ἡ θέση τῆς ποίησης
ὄχι τοῦ τάδε ἢ τοῦ τάδε ποιητῆ.

Τὰ ποιητικὰ σύνορα δὲν ξεχωρίζουν
ἀπ' τὰ μὴ ποιητικὰ. Τὰ ποιητικὰ
ἐφόδια κι ἂν ἀνήκουνε στὸν ποιητῆ,
ἂν οἱ ὦρες του λογιστοῦνε κληρο-
νομιά δική του, βγαίνουνε ἀπὸ
στέρνα κοινή, κοινὸ χρόνο, κοινὸ χτῆμα θὰ ποτίσουνε.

“Ὅσες ὦρες κέρδισε ἢ ἔκλεψε ὁ ποιητῆς πάλι ἀπ' τὸ μὴ
ποιητῆ κερδισμένες ἢ κλεμμένες.

“Ὁ ποιητῆς χρειάζεται ὦρες, εἶναι ὑλικὸ τῆς δουλιᾶς,
χώρια τ' ἄλλα.

Εἶναι καὶ κατεργασμένη ὥρα ἡ ποίηση.

Τὸ χτές, τὸ αὔριο πόρτες καὶ παράθυρα τοῦ ποιητῆ,
τὸ σήμερα εἶναι θεμέλιο καὶ στρῶμα του.

Γιὰ τὸ καλὸ κρασί τῆς ποίησης τώρα σκάβομε, τώρα
φυτεύομε ἀμπέλια.

Τώρα ἐργαλεῖα καὶ καλούπια, σχέδια καὶ ὑλικά ποὺ θὰ
βγάλουνε τὰ ἐργαλεῖα, τὰ ὑλικά τῆς ποίησης, βαρειά
ποιητικὴ βιομηχανία.

Ὡς ἐκεῖ ποῦ πᾶνε οἱ πύραυλοι ὡς ἐκεῖ φτάνει
ὁ ποιητικὸς λόγος καὶ λίγο παρὰ πέρα.

Ἡ περίσταση μεγάλη, μεγάλη κι ἡ ποίηση τῆς περιστασης.

Ἐκανε καὶ τὴν ἐξορία πατρίδα ἡ ποίηση

Πρὶν ἀπ' τὸ κάθε θάμα κι ὕστερα μίλησε ἡ ποίηση.

Λίγη ποίηση περισσεύει, πολλὴ ποίηση χωρεῖ.

Ἐπρεπε νὰ βγαίνει καπνὸς ἀπ' τὰ κεφάλια μας
νὰ ξέρουμε πὼς ἡ δουλιὰ τοῦ ποιητῆ
περπατηχτὴ καὶ καθιστὴ
ἐργοστάσιο μὲ τρεῖς βάρδιες.

Εἴμαστε καὶ μεγάλο ἐργοστάσιο, τὸ ἐ γ ὼ τὸ κάνει ἐ μ ε ῖ ς.

Ἀνάμεσα καινούργια καὶ παλιὰ εἶναι καὶ κάτι ἀθάνατα.

Συναχτῆτε ποιητάδες, τραγουδιστάδες,
στὰ πάθη τῶν λαῶν δόστε φωνὴ
δὲ χρειάζεται μουσική.

Πὼς θὰ τὰ ποῦμε καθαρά ;
Λογάδες βρῆτε τὴ σειρὰ
ἔχομε διορία ἓνα χειμῶνα, ἓναν αἰῶνα.

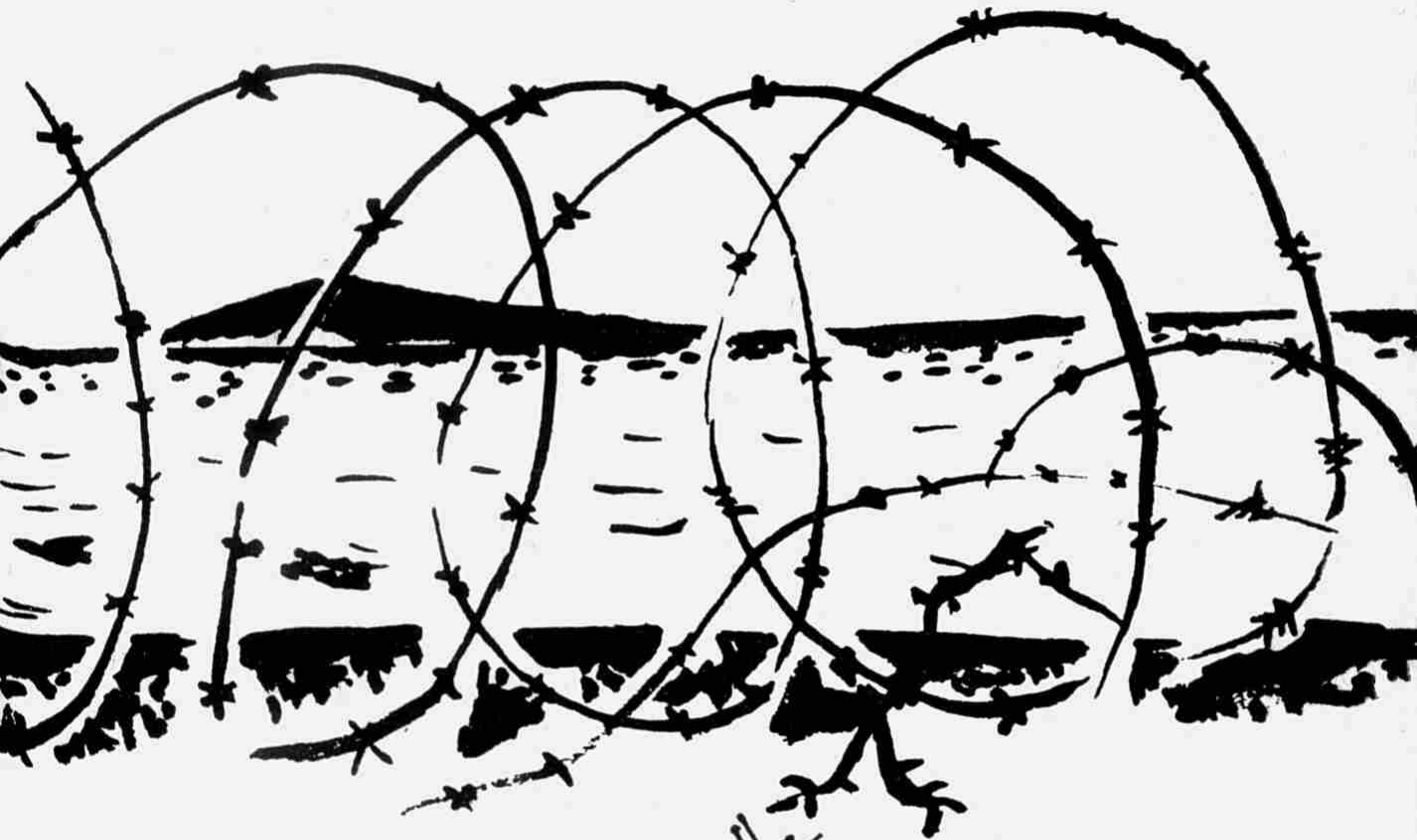
Τῆς ποίησης ἡ φροντίδα μεγάλο τραπέζι
τὰ στόματα πολλά, τωρινὰ κι αὐριανὰ.

Ὁ πιὸ καλὸς μας στίχος κόβεται
ἄχ, μὲ τὸν πῆδο μιανῆς ἀκρίδας.

Σὲ τόσο βάθος ἀμμουδερό ψαρεύεται ἡ σφυρίδα
ἢ σαρδέλλα στὸν ἄφρο
σὲ τόση σφίξη, τόση περιπλάνηση βγαίνει ποίημα
κι ἡ πέρδικα χτυπιέται στὸ φτερό.

Θάχει κάθε χωριὸ τὸν ποιητὴ του
ὅπως καὶ τὴ μαμή του.

Ἡ ποίηση ἀρπάχνει τὸν ἀνύποπτο μ' ἀεροπλάνο
δὲ ρωτᾶ,
ἢ νύχτα γίνεται μέρα, ἢ μέρα νύχτα
ὅποιος δὲ ζαλίζεται χαίρεται
ἴσια κι ἀνάποδα πετᾶ.

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

στην Ελλάδα

1975-1976

ΤΙΣ ΘΑΛΑΣΣΕΣ τις σημαδέψανε με σίδερα
κάθε νησί και φυλακή
πάνω στὰ βράχια σταυρώσανε τὰ νειάτα
τὸ χῶμα βγάγει ἀγκάθια συρματένια
στάλα δικαιοσύνη πιά δὲ βρέχει — ἄχ,
οἱ κρυφές βάρδιες πότε θὰ φωνάξουνε πῶς φάνηκε
πῶς κάνει πιά και κατὰ δῶ
τῆς λεφτεριάς ἕνα κατάρτι, ἕνα φτερό ;

ΤΑ ΔΟΝΤΙΑ τους άστράψανε
ὅπως τοὺς κομματιάζανε τὰ χεῖλια
θρυμματίσανε ρίζες σφιχτὲς
κοπιάσανε οἱ βασανιστὲς
ὥς νὰ τοὺς σακατέψουνε — τοὺς σακατέψανε,
φανήκανε γέροι
ἀπόψε κι ἄλλους φέρανε, ~~αὐτοὺς~~ γλυτῶστε τοὺς
ἀπ' τὰ νησιὰ νεοφερμένους ^{ἄνθρωποι}
*Ὁ ἥλιος ἀκόμα δὲν ψήλωσε μὰ ὁ παιδευτὴς παιδεύει,
πρὶν φέξει τὴ μαυρίσανε τὴ μέρα,
μάτι δὲ θὰ τὴ δεῖ — ὅλα τὰ μάτια σκοτεινιάσανε,
στραβώσανε ὅλα μὲ μιᾶς καὶ τὰ τρεμάμενα σαγόνια,
ἕνα σκοινὶ τὰ θέλιασε ὅλα μαζί,
ὅπως ἀκούστηκε — ~~ἀπὸ ποιοτῆς~~
ποιοτῆς μάνας φώκιας γέννα καμακῶνουν ;
*Ὁ ἄψυχος γιαλὸς ἀνερρίγιασε κι αὐτὸς γιατί
πάλι στὶς κλοῦβες μπήκανε
πάλι βασανίζουνε τοὺς νεοσύλληχτους.

ΑΝ ΜΑΣ θρέφεις γῆς εἶσαι πατρίδα
ἂν τρέχουνε καὶ γιὰ μᾶς τὰ κρύα νερὰ
πῶς νὰ σὲ ποῦμε γῆς ποὺ μᾶς δικάζεις ;
Νερὸ δὲ βρίσκεται νὰ μᾶς πλύνει τίς πληγές.

ΝΤΣ, 2^η ΠΙ

ΠΕΤΡΕΣ, ΑΣΒΕΣΤΕΣ, πολλά βλέπουνε κοντά σέ μάς..

Στερέωσε τὸ ἀμάρι της μιὰ νοικοκυρὰ

δὲν εἶναι γιὰ παπλώματα

δὲν εἶναι γιὰ γεννημάτα

μέσα ~~τῆς~~ κρύψει τὴ σπουδασμένη κόρη.

Ποιόν μάστορα μπιστεύεσαι ~~ἢ~~ πόσα τοῦ τάξεις;

Ὁ γέρος πίνει τὸ κρασί

ὁ νιὸς πληρώνει τὸ φιλι, ~~ἀρὰ~~ γέ

~~πρώτος~~ ποιός θὰ προδώσει

Νύχτα τὴν ἔφερε, νύχτα τὴν ἔκλεισε

«ἄχ κόρη μου, τὸ μυστικὸ ἄς ἦταν τῆς ἀγάπης...»

Μπροστὰ στὴν κρύφτρα τώρα στέκουνε ~~εἰς~~ στὰ ~~τυρῶ~~ τῆς

«Τ'ἀλεύρι μας...» «Θὰ ρίξω κι ἄς σκορπίσει»

μὲ τὰ χέρια της ἄνοιξε ἡ μάνα, φάνηκε

Μιὰν ἀσπρισμένη ζωγραφιά στὸν τοῖχο κολλημένη.

Σ' ἓνα λειβάδι ἀπόμερο, μπρὸς στ' ἀπόσπασμα

εἶδε πάλι τὸν ἥλιο, τὸν χαιρέτησε

εὐκήθηκε γιὰ λεφτεριά ἡ κόρη μας - δυὸ φορές θαμμένη

ΚΟΨΑΝΕ ΚΑΙ τὰ δέντρα μας, γυμνὰ καὶ τὰ βουνὰ

δίχως ἴσκιους οἱ ρεματιές μας...

Πεῦκα, κυπαρίσσια τοῦ χωριοῦ ~~μας~~

πλάτανε γλεντισμένε, λεῦκες τῆς ἀγορᾶς

ὅπως μαδήσανε τὰ φύλλα σας, νὰ μαδήσουνε οἱ γέννες

ὅπως τρίξανε οἱ κλῶνοι σας, νὰ τρίξουνε τὰ κόκκαλα

τῶν τυράννων ~~μας~~ καὶ τῶν προδοτῶν.

ΚΛΑΙΝΕ ΟΙ ἐλιές. Κλαῖνε γέρνουνε οἱ κλῶνοι τους,
πέφτει ὁ καρπὸς — δὲν ἦρθανε οἱ μαζῶχτρες..

Καὶ ποιὸς θὰ βρεῖ λιοδάκρυα (1) *για θυμίαμα*
~~ποὺ ποίχουνε θυμίαμα;~~

Ἔρημες — ἔρημες οἱ ἐξοχές
κι ἀπὸ κοντὰ κι ἀπὸ μακρὰ οἱ γριές
προσμένουνε μπροστὰ στὶς φυλακές
μάθανε πιά τὸ δρόμο..

Μὴν ἀποστάσετε μαύρης γενιᾶς γριές,
μὴ λαθέψετε, μὴν πᾶρτε ἄλλο σοκάκι
καλὰ γνωρίσατε τὰ ντουβάρια
καλημερίζετε τοὺς σταυρωτῆδες
μὴ γελαστήτε κι ὁ Χάρος ἂν σᾶς πεῖ
πὼς στὸν Κάτω Κόσμο τ' ἀδέρφια πιά δὲν κάνουν πόλεμο
μὴν πεθάνετε, ἂν πεθάνετε γριές
ποιὸς θὰ φέρει στοὺς μελλοθάνατους πλυμένο ροῦχο;

ΣΤΟ ΤΕΡΜΑ τοῦ παλιοῦ καιροῦ, τέρμα τοῦ Πάνω Κόσμου
δυὸ γλυκομίλητες ψυχές δυὸ ἄβγαλτες
βλέπουνε ἀπ' τὸ παραθυράκι
θέλουνε νὰ ρωτήσουνε κανέναν ποὺ δὲ βιάζεται,
τραβήξανε καὶ τ' ἄσπρο κουρτινάκι,
γιατί περνοῦνε τόσα νειάτα τὴν αὐγὴ
κατάστηθα χτυπημένα;

1) Τὸ ρετσίνι τῆς ἐλιᾶς ποὺ τὸ καῖνε γιὰ θυμίαμα.

ΥΠΝΕ — ὕπνε

Τόσες φυλακισμένες ποῦ μᾶς πᾶς ;

Σὲ περιβόλι μὲ σεργιάνησες καὶ χάθηκα

ἢ εὐωδιὰ μὲ σήκωσε καὶ μ' ἔβγαλε

στὶς λεμονιές, τὶς λεμονιές...

Ποῦ νὰ μαζέψω καὶ ποῦ νὰ κρύψω τὸν ἀνθό ;

Εἶμαι γυμνή καὶ περπατῶ — ἔξαφνα κεῖ στ' αὐλάκι

ἓνα δέντρο ἄκαρπο, ἀμύριστο χαμήλωσε

μαῦρος κλῶνος μούφραξε τὸ στόμα

μοῦπε στ' αὐτὶ τῆς διπλανῆς μας τῶνομα.

"Αχ διπλανὴ καὶ δικασμένη μας χλωμὴ

μονάχη μέσα στὸ κελλί

δὲν πρόλαβε ὁ πατέρας σου

κρυφὰ σὲ κλαῖνε τὰ χωριὰ

ξαπολυμένα τ' ἀδέρφια σὰ σκυλιά,

κακῆς τύχης πατέρα

ἢ κόρη σου ἢ μοναχὴ

μονάχη μέσα στὸ κελλί

ἔσὺ στὸν κόσμο μοναχὸς

σὲ ξεγελάσανε σ' ἀποκοιμήσανε.

Τὴν αὐγὴ, ^{αὐτὴν} ~~ὅτι~~ πᾶς ξημέρωνες πικρὴ αὐγὴ,

τὴν τουφεκίσανε.

τῆς γῆς

ΓΛΥΚΑ ΤΗΣ συννεφιάς δέν ξέρομε ἄλλη
ὁ Μάης καὶ γιὰ μᾶς μύρισε, ψιχάλισε
μπρὸς στὰ σίδερα ξεπετᾶ ἕνα περιστέρι
χρυσάφι ἀσήμι γιάλισε
καὶ πάλι ξαναπέταξε — φώναξε ὁ πιὸ μικρὸς
—Περιστεράκι τῆς ἐλπίδας..
Ἦρθαν^ε καρφώσανε σανίδια στὸ παράθυρο.

ΠΙΣΩ ΑΠ' τὰ ντουβάρια εὐωδιάζει
μιὰ μουσουλιὰ πρῶϊμη ἀνθισμένη
ρίξτε μας ἕνα κλωνί, ἕνα κουκούτσι θὰ τὸ φυτέψωμε
Εἴμαστε ἰσόβια δικασμένοι.

Ἦ ΤΑΠΕΙΝΟΘΑΝΑΣΕΝΑ καὶ ταπεινοκλαμένη μας
ποὺ ἔχεις ἄντραν ἀρχηγὸ
τὸν φέραν τὸ Θανάση σου
τὸν ἄξιο μας τὸ σύντροφο
βαρειά, διπλὰ τὰ σίδερα στὰ χέρια του
βαρειά ἔναι κι ἡ ἀρρώστεια **Ἦ**
τόπανε ὡς καὶ στὸ δικαστήριον οἱ γιατροί .
Κι ἡ τιμὴ τῆς ἀντρείοσύνης του βαρειά
στὴν πύλη σήμερον τῆς φυλακῆς διπλοὶ φρουροί.

ΤΟ ΣΤΥΛΟ τῆς νύχτας τὸν βαστοῦνε
μὲ τῆ σειρά, μὲ τῆ σειρά
ἀπ' τ' ἀκρινά τους τὰ κελλιά οἱ θανατοποινίτισσες
—γιὰ νὰ μὴν πέσει ἀπάνω μας ἡ νύχτα, πατριῶτες—
τὴν τελευταία τους βραδυὰ
τῶστερξε ὁ φύλακας μὲ τὰ κλειδιά
τοὺς ἔφερ^{νε} γιὰ συντροφιὰ μιὰν ἰσοβίτισσα,
ποὺ τοὺς τραγουδοῦσε ὅλη νύχτα
ὄσα τραγούδια τοὺς ἀρέσανε,
ἔρχονται ἀχάραγα ὁ στρατοδίκης κι ὁ παπᾶς
αὐτὲς δὲν ἔχουνε πιά τίποτα νὰ ποῦνε—τίς σηκώνουνε
ὄρκοι στὸ θάνατο ἀβάσταχτοι,
ἀπ' τὰ στενὰ παραθυράκια
βουϊζει ἀποχαιρετᾶ ἡ φυλακὴ
χλωμιάζουνε οἱ περαστικοί . .
Λοιπὸν τ' ἀπαγορέψανε κι αὐτὰ
συμβούλεψε ὁ ξένος εἰδικὸς
νὰ ἐκτελοῦνε δίχως εἰδοποίηση.
Τὴν ἄλλη μέρα φέρνουνε οἱ μάνες τὸ ψωμί
πετοῦν τὸ δίχτυ χάμω, φεύγουνε, ξεμαλλιάζονται
ἄλλες σωριάζονται, νὰ φύγουνε, δὲ δύνουνται,
θρῆνος κρυφὸς ὄλ' ἡ οὐρά, κρυφὸ ἀνάθεμα . .
“Ὅσα φαγιὰ βαστούσανε σὰν κόλλυβα τὰ μοιράζουνε.

— ΑΠΟΨΕ ΕΙΔΑ ὄνειρο τὸ Νεῖλο ποταμό,
 μὲ φοινικιῆς ψιλογραμμένες στή σειρά
 κι ἄλλες τόσες ἀνάστροφες,
 μπιρμπιλίζανε μὲ τὰ νερά.
 — Δὲν εἶδαμε τὴν ἄκριά καμμιανῆς θάλασσας,
 δὲ μᾶς μύρωσε καμμιά δροσιά . .
 Ἐνα περιστεράκι κουρκουλίζει
 ἔλα περιστεράκι, ἔλα χαράματα.
 πρὶν τὰ βαρειὰ πατήματα καὶ τὰ βαρειὰ κλειδιά,
 πρὶν μᾶς τὴν ἀγριέψουν τὴν καρδιά.
 Σπόρο δὲν ἔχομε σπειρί,
 νερὸ δὲν ἔχομε, οὔτε σταμνί,
 στὰ γυναικεῖα τὰ κελλιά,
 ἄχ ἔκοψε τὴ φλέβα της μ' ἓνα γιαλὶ μιὰ κοπελιά . .
 Ψίχουλα θὰ σοῦ ρίξω ἀπ' τὸ ψωμί μας
 ξανάφαες; Πικρὸ θὰ σοῦ φανεῖ;
 — Ἀπαλὸ πράμα φύγε
 χέρι ἐδῶ γιὰ γλύκα δὲν ἀπλώνει,
 πουλὶ δὲ στέκεται μηδὲ ὄνειρο,
 σᾶς μιλά ὁ πιὸ παλιὸς
 ἢ ἀνάσα μας μετρᾷ τὴ μέρα καὶ τὴ νύχτα,
 τὴν ἀνάσα μας ἀκούει ὁ Φόβος, ~~ἀκούει ὁ Χάρος~~
 σὰν ἀλυσσίδα ^{τον} τῶς βαστᾷ, ^{στὰ κελλιά}
 μέσα δὲ μπαίνου^νν ~~στο κελλί μας~~ ~~τὰ κελλιά~~
 πετᾶτε ἀλλοῦ, πουλιά .

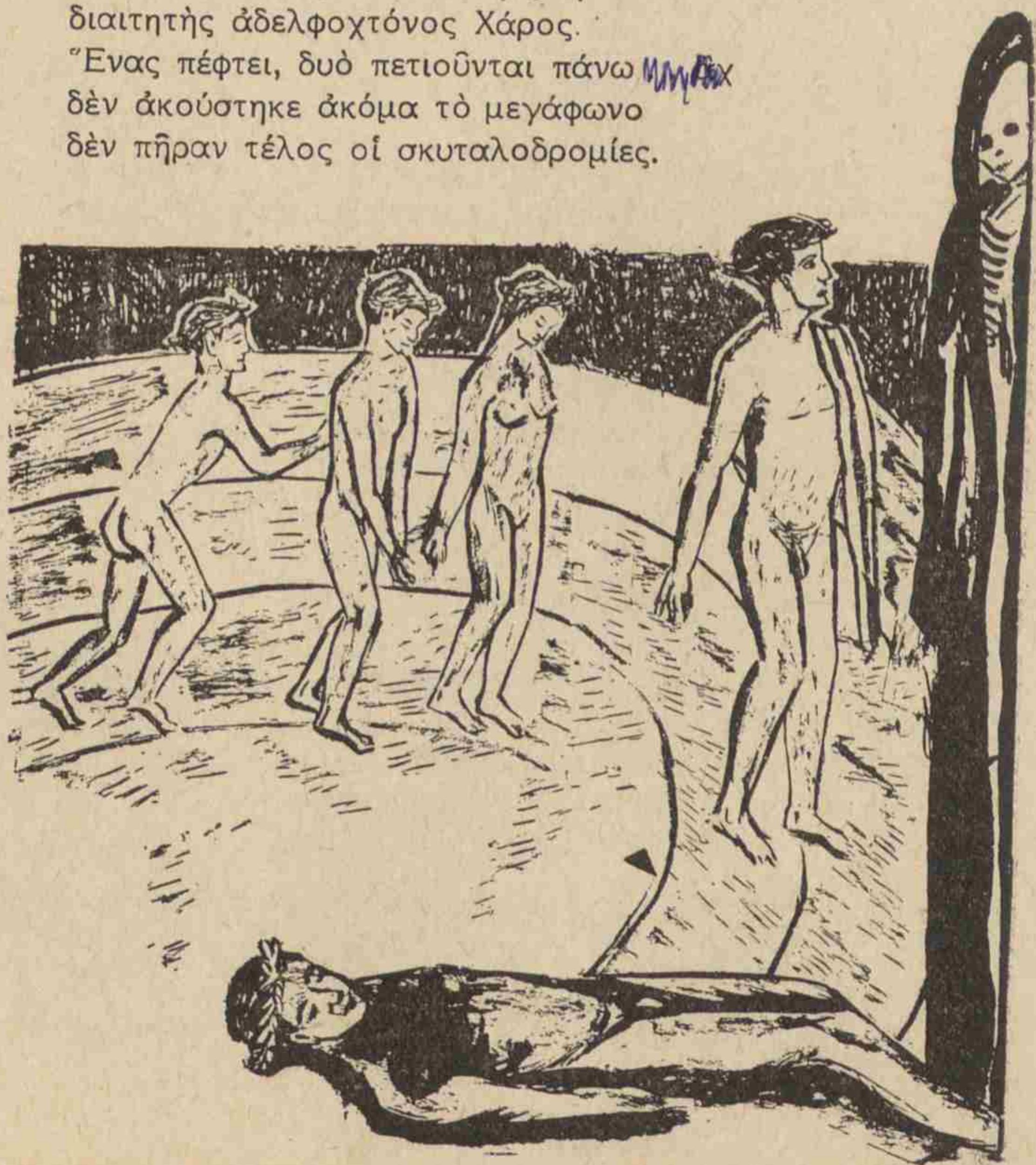
ΟΙ ΣΠΗΛΙΕΣ τρέμουνε ὅσες κρύψανε ταμένη νειότη
τὰ δάση πάλι βουβαθήκανε ὅσα λάβανε φωνή
πεῦκα ἔσεις ἀσάλευτα
ποῦ βλέπετε δυὸ θάλασσες τ' ἀκούτε ; Σᾶς δικάσανε
χέρσα καὶ ρουμάνια ἢ σειρά σας
τὸ καυκιστήκανε λαοκατάλυτες
τὸ καλοκαίρι πρὶν νὰ βγεῖ
τὸ μέρος τοῦτο ποῦ βγάνει ἀντάρτες θὰ καεῖ,
πρῶτα τοὺς ἄντρες μας ὕστερα τὰ ζά μας
ὕστερα τ' ἀμπέλια μας, τὰ μαντριά
τώρα τὰ δάση, τώρα τ' ἄκακο χορτάρι.
Κρυφτῆτε μάνες κι ἀδερφές
μὴ μαρτυρᾶτε, μὴ μαρτυρᾶτε χωριανές,
κατὰ τὸ μοναστήρι ποῦ τραβᾶτε ;
Στὴ μαδημένη καρυδιὰ κατάντικρυ στὴν ἐκκλησιὰ
κι ἀπ' τὰ σγουρά τους τὰ μαλλιά
κρέμουνται δυὸ κεφάλια.
Τώρα χειμώνιασε,
Μεγάλες νύχτες, λοιπὸν βγαίνουνε τρεῖς γυναῖκες
ἥλιο πιά δὲ μπιστεύεται γυναίκα, οὐδὲ φεγγάρι
ὄχι τρεῖς γυναῖκες νύχτα ἤβγανε
—ἀλαφρὸς ὁ ἴσκιος τῆς ἀπελπισιᾶς—
ὅπως βγαίνανε γιὰ χόρτα
τώρα ποιὸ χόρτο ἀμίλητο μαζεύουνε
ρίζες πικρὲς τῆς σκοτεινιᾶς ;
κι ὅπου εἶναι ἡ γῆς σκισμένη σκύβουνε,

τὸ δίχταμο ποὺ φυτρώνει στὰ γκρεμνά *W*
Ἐρῶνε τ' ἀγριοκάτσικα καὶ γιάνουνε τὰ λαβωμένα . .
Μὰ οὔτε χόρτο, οὔτε ρίζα στὰ γκρεμνά
οὔτε λαβωμένου βόγγος στὴ μαυρισμένη τὴν πλαγιά
τὰ δυὸ κεφάλια ψάχνουνε κι ἓνα κορμάκι ἀκέραιο
τοῦ πιὸ μικροῦ ποὺ τ'ἄκλεψε
τ' ἀγριεμένο τὸ πιστὸ καὶ κρύφτηκε
στὸ δάσος μέσα κάηκε, τ' ἀμάθητο—ἡ μέρα πρὶν χαράξει
γιὰ νὰ τὰ θάψουνε κρυφά.

Η ΘΑΛΑΣΣΑ δὲν ἔχει μονοπάτια
καὶ τὰ βουνὰ πῆραν φωτιά
τώρα σ' ἔνανε κάβο πάνω στέκουνε
πέντε ἀδέλφια προδομένα.
"Ἄς μαρμαρώσουνε—δὲ μαρμαρώσανε οἱ ἀφροὶ
ἄς γίνουνε—δὲ γίνανε τὰ κύματα ρουμάνι
φτάξανε ἄκρη—ἄκρη στ' ἄγρια κέδρα καὶ στὸν ὄρκο τους
μοιραστήκανε τὶς χειροβομβίδες.
Μιὰ βλέπουνε τὴ θάλασσα μιὰ τὶς φωτιές
ἀμάχη ὁμοαίματη τὶς συδαιλίζει
μὲ τὰ δόντια τους τότες δαγκάσανε τὸ θάνατο
σὰ νάτανε κυδῶνι μυρωδάτο—τάφους δὲ θάχουνε
τάφος δὲν τοὺς χωρᾶ
ὅσα κομμάτια γίνηκε ἢ ~~δα~~ σάρκα τους
τόσα καράβια σου ἀρμάτωσες, τιμὴ
καλοτάξιδα θ' ἀρμενίσουνε τὸ μαῦρο πέλαγος.

ΦΥΣΟΥΣΑΝΕ ΜΕΛΤΕΜΙΑ πῆραν φωτιά τὰ δάση
τὰ πουλιά φεύγουνε, καπνὸς σκέπασε τὶς ρεματιές
σὰν κατσίκια μπλεγμένα δέρνονται οἱ κλῶνοι
χλωρὴ μυρτιά πιά δὲ θὰ μείνει
καίγεται τὸ νησί μας σύδεντρο, καίγουνται κι οἱ ἐλιές.
Στόματα στόματα χιλιάδες
καὶ μαῦρα χεῖλια τῆς φωτιάς,
στὶς πέντε μέρες καὶ πέντε νύχτες πιά σωπάσανε
φείδια τῆς ἀφρισμένης θάλασσας
ὁ ἥλιος βασιλεύοντας καταλαγιάσανε
γένηκε τοῦ δειλινοῦ ἢ καλωσύνη.
Νησιὰ λυπημένα γύρω—γύρω κλαῖνε
καθὼς πρόβαλε τὸ μαυρισμένο της βουνὸ
κι ἓνα σύννεφο τυλιγμένο στὴν κορφή ἄνοιξε—φάνηκε
ἓνα δεντράκι φουντωμένο , .
. . . . Φέτος τ' ἀμπέλια δὲ θὰ καρπίσουνε
νησιώτισσα, νησιώτισσα
μηδὲ οἱ πορτοκαλιές,
ὅσα περβόλια δὲν τὰ κάψανε οἱ φλόγες
τὰ κάψανε οἱ προδοσιές
μὰ ἓνα δεντράκι φουντωμένο
ἀνθίζει μὲς στὶς φλόγες καὶ δὲν καίγεται
ἢ μυστικιά ἢ λαχτάρα ἢ πυκνόφυλλη
κι εἶναι τ' ἄνθος της
πιὸ κόκκινο κι ἀπ' τῆς ροδιᾶς.

—ΑΝΤΡΕΣ, ΓΥΝΑΙΚΕΣ, καλωσήρθατε, άθλητές
ένα κρύο νερό σταθήτε, πιήτε
—Μας δρόσισε τὸ κρύο σας νερό . .
—Τὰ λόγια σας εἶναι λίγα, περιμένομε
ν' ἀκούσωμε καὶ γιὰ τοὺς Ὀλυμπιονίκες μας
—Ὅσοι προκριθήκανε στοὺς τελικοὺς
μπήκαν στὸ στίβο δίχως φῶτα
ἕνας ἕνας καὶ πολλοὶ μαζύ,
νικοῦνε μὰ τοὺς παίρνει τὴ ζωὴ
διαιτητῆς ἀδελφοχτόνος Χάρος.
Ἐνας πέφτει, δυὸ πετιοῦνται πάνω *Μηνύει*
δὲν ἀκούστηκε ἀκόμα τὸ μεγάφωνο
δὲν πῆραν τέλος οἱ σκυταλοδρομίες.

ΣΦΙΧΤΑ πλέξτε γυναίκες τὰ μαλλιά
μαζέψτε δύναμη στὸ στήθος θυμηθῆτε
τῆς ἀπομόνωσης τὰ κελιά.

Ἡ τυραννία τὰ σχεδίασε

τρεῖς πῆχες μάκρος, δυὸ πῆχες φάρδος
μέσα οἱ ἀγωνιστὲς στὸ τσιμέντο καρφωμένοι
ἕνας—ἕνας καὶ μιὰ—μιὰ ξεδιαλεμένοι
βαστοῦνε οἱ ὀρθοί, βαστοῦνε οἱ ματωμένοι
μὲ τὰ χέρια παλεύουνε μαῦρα φείδια τοῦ μίσους
μὲ τὰ πόδια πατοῦν τὴν προδοσιὰ,
ἀπὸ τρυπίτσα βαθουλή
τοῦ σταυρωτῆ ἕνα μάτι τοὺς κυττάζει.
“Ὅλες οἱ νύχτες νύχτες ἀξημέρωτες
κι οἱ μέρες πάλι νύχτες,
ναί, στὸ τσιμέντο φύτρωσε
τὸ λουλούδι τῆς εἰρήνης. ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Πη
ε,
η
η

ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ Κυριακὴ τοῦ Μάρτη κάθε χρόνο
ἀπ' τὴν πλαγιά τοῦ Ὑμηττοῦ θὰ ξεκινοῦνε αὐγὴ
ἀγόρια καὶ κορίτσια μ' ἕνα γαρούφαλο στὸ χέρι—
λουλούδισε ὁ πόνος μας κι ἡ γελαστὴ παλληκαριά του—
τοὺς δρόμους θὰ περάσουνε ποὺ πέρασε
τὸ φορτηγὸ καὶ στάλαξε τὸ αἷμα του,—ἄχ λεβέντη
ποῦ εἶναι τοῦ δικαστῆ σου τὰ παιδιά ;
τὸ αἷμα ὅπου στάλαξε μιὰ συνοδεία θὰ κατεβαίνει
ἀπ' τὸν Ὑμηττὸ στὴν Κοκκινιά.

Η Γ Ν Ω Σ Η τ ο υ Φ Ο Β Ο Υ

Ἐδῶ ἀδέρφια δοκιμάσαμε τὴ δύναμη τοῦ φόβου ποὺ εἶναι ἀλογάριαστη.

Συμφέρι νὰ βρεθεῖ μέτρος, κάποιο μέτρος νὰ μετρηθεῖ.

Τοῦ φοβηρισμένου ἀνθρώπου ἡ μέρα δὲ βγάζει πουθενά. Σηκώνεται κι αὐτὸς τάχα τὸ πρωί, πλαγιάζει τάχα τὴ νύχτα στὸ κρεβάτι.

Κάθε στιγμή καὶ θέση του ἔχει δίπλα της λάκκο, μὲ μιὰ περπατησιά, μὲ μιὰ στραβὴ ματιὰ βουλιάζει, μισὸς μέσα, μισὸς ἀπόξω μένει κρεμασμένος, τὸ σπλάχνο του κόλλησε, τὸ μάτι του ξερό, ἡ ἀνάσα βγαίνει λιγοστὴ σὰν ἀπὸ τρύπιο ἄσκι — ἔ δασκάλιοι τί μᾶς μάθατε; δάσκαλος δὲ μᾶς δίδαξε τὸ πῶς παλεύεται ὁ φόβος.

Ἐὐ φόβος δὲν ἦτανε τάχα γιὰ μᾶς. Τὸν ξέραμε ἀπὸ πιασμένα πουλιά.

Ἐ σεῖς πουλιά
βάλαμε μπρὸς βαρειά δουλειὰ
παιδιὰ βαστοῦν τὴ μάχη.

Λοιπὸν τώρα τί κάνομε; Ὡρα μὲ τὴν ὥρα τῆς ζωῆς τὸ βάρος ἀσήκωτο, τὰ χέρια δὲν πιάνουνε σὰ χέρια, τὰ πόδια δὲν πᾶνε σὰν πόδια. Ποῦ ν' ἀκουμπήσομε καὶ τόση γνώση ἀνώφελη; Τυφλοί, τυφλοί χωρὶς ραβδί, πολλοί, πολλοί ὀλόκληροι συνοικισμοί, ἄρκου-

δίζομε, κατεβαίνομε — ὁμορφα τ' ἀνεβήκαμε — κατεβαίνομε στενὰ σκαλιὰ καὶ γλιστερά, γλίστρησες; πρόσσοες, πᾶς ἴσια; ἴσια μπροστὰ ὁ φόβος.

Τὸ «κάπου», «κάποτε» τ' ἀκούγαμε, τὸ φοβερὸ τὸ «τώρα» τὸ κατάσαρκο δὲν τὸ πίστεψε κανένας.

Καὶ πιά στὴν τύχη ἂν θὰ βρεθεῖ κανένα σκοινὶ νὰ βασταχοῦμε.

Τὴν πρώτη, ἀλαφιασμένη μου στιγμὴ στὸ κρατητήριο μιὰ πόρνη στὸ παραθυράκι ἔτυχε ψιλοτραγουδοῦσε «τὰ σίδερα τῆς φυλακῆς εἶναι γιὰ τοὺς λεβέντες», λοιπὸν τὸ τιποτένιο αὐτὸ σὰ νὰ τὰ ἴσιωσε ὅλα, ἡ σιδερένια πόρτα στάθηκε ὄρθια πῆγε στὴ θέση της, εἶδα μιὰν ἄδεια θέση κάθησα, δούλεψε ὁ νοῦς.

Βαστοῦνε ὅπως — ὅπως, βαστάξανε κι οἱ ἀμάθητοι. Ἀπ' τὰ μαλλιά πιαστήκανε οἱ κρεμασμένοι, ὁ λαιμὸς τοὺς φουσκώνει — ξεφουσκώνει σὰν τοῦ φειδιοῦ, γυρεύουνε ἄερα μὰ κάνουνε καὶ χωρὶς ἄερα, τὸ στῆθος τοὺς στένεψε δὲ λογαριάζει γιὰ στῆθος, δὲ θένε πιά στῆθος, ζαρῶσανε, γλυτώσανε τὴ ζωὴ τοὺς, ἄλλο τίποτα δὲ γλυτώσανε, τοὺς κόπηκε ἡ φωνή.

Ἄχ δὲ γίνανε νταούλια οἱ γλῶσσες, δὲ γίνανε θλιμμένα ὄργανα.

Σπάσανε τὰ χωνιά, θάψανε τὰ πάθη τοὺς οἱ λαοί, χῶρες καὶ ἡλικίες τρῶνε τὴ ζωὴ σὰν κλεμμένο ψωμί. Καὶ δὲ βρίσκουνε μάρτυρες.

‘Ο καλὸς πατέρας δὲν πίστεψε τοῦ γιουῦ του τὰ βασιανιστήρια, ἢ καλὴ μάνα ντράπηκε ν’ ἀκούσει τῆς θυγατέρας τῆς τὰ μαρτύρια.

‘Ο δικαστῆς δὲν ἄφησε τὸν κατηγορούμενο νὰ δείξει τὰ ξενυχιασμένα του ποδάρια.

Τὸ πρωῖ πού σέ τουφεκίσανε ἀδερφέ μου ἔτρεξα στὸ ἐργοστάσιο στὴν ὥρα μου.

Δὲ βρίσκεται γλώσσα νὰ μιλήσουνε ὅσοι πάθανε κι ὅσοι δὲν πάθανε.

Κι ὅσοι γλυτώσανε λίγη φωνὴ τὴ χρωστοῦνε σ’ ὄσους βουβαθήκανε.

Πρῶτα σ’ αὐτοὺς πού ξεψυχήσανε μὲ μιὰ καὶ μόνη ἀπόφαση νὰ μὴν προδόσουνε, μιὰ καθαρὴ βούλα ὀλόχρυση, μὲ τὴ ζωὴ τους βουλωμένη.

Τὴ χρωστοῦνε καὶ στοὺς παιδεμένους φοβισμένους.

Μὰ καὶ στοὺς παιδευτές, στοὺς φύλακες πού ζήσανε χωρὶς νερὸ κι αὐτοὶ κι αὐτοὶ χωρὶς γυναίκα.

Καὶ στ’ ἀνιστόριστα τοῦ φόβου ἔχουν σειρὰ πρῶτα — πρῶτα τὰ χρήσιμα.

“Ὅσα παλεύουνε φόβο καὶ θάνατο, δυναμώνουνε τὸ μίσος τους δὲν ἀφίνουνε νὰ πατηθοῦνε ἀφιλονίκητα τὰ σύνορα τῆς ζωῆς.

Κι ἀπ’ τὰ χρήσιμα ἄλλα εἶναι γνώριμα, πρόχειρα κι ἄλλα εἶναι πρόχειρα μὰ δὲν εἶναι γνώριμα κι ἄλλα εἶναι σπάνια.

Πρῶτο χρήσιμο εἶναι τὸ γρήγορο αἶσθημα καὶ σῶμα πού χωρὶς ἄργητες πῆρε εἶδηση τὰ πρωτάκουστα

καὶ φοβερὰ, χωρὶς ἄργητες πιάνεται ἀπ' τὰ σπάνια εὐ-
νοϊκά.

Δηλαδή ὁ φοβερὸς θὰ καταλάβει μὲ μιὰ ματιά,
μὲ μιὰ κοντακιά χαμὸ καὶ γλυτωμό, δικό του κι ἄλλου—
νοῦ, χωρὶς ἄργητες. Κι ὅση ὥρα καὶ θέση τοῦ μένει θὰ
σταθεῖ στὰ νύχια, θὰ λογαριάσει τὸ κακὸ καὶ τὸ χειρό-
τερο, τὸ λίγο καλὸ καὶ τὸ καλύτερο.

Κι ὅπως δὲν περιμένει ὁ ναύτης νὰ στερεώσῃ τὸ
θαλασσοδαρμένο καράβι παρὰ ζυγιάζεται στὰ πεταχτά,
δὲν κουβαριάζεται σὰν ἐπιβάτης, δὲν παρακαλᾷ, ἔτσι κι
ὁ φοβερὸς ἄς εἶναι ναύτης ὄχι ἐπιβάτης στὴ φοβε-
ρὴ ἐποχὴ.

Κι ὅσο κυριεύει φόβος καὶ θάνατος ἢ γνώση μας
θᾶναι φοβερὴ καὶ θανατερή, δὲ θᾶναι ἄβλαβη.

Κι ἀπ' τὰ ἐφόδια τῆς ζωῆς ποῦ μᾶς στεροῦνε ἄς
φροντίσει ὁ φοβερὸς νὰ μὴν τοῦ λείψουνε τὰ δυὸ
αὐτά: ὕπνος καὶ νερό.

Ποῦ ὡστόσο τὰ χρειάζεται ὅλα ὁ ἄνθρωπος. Μὰ
κατὰ τὴν ἀνελέητη τούτη περίσταση κι ἡ ἀνελέητη τού-
τη σειρά, λοιπὸν ὁδοιπόροι καὶ συνοδοιπόροι θὰ πονη-
ρεφτοῦνε νὰ χάσουνε τελευταῖον ἀπ' ὅλα τὸν ὕπνο καὶ
νὰ ξαναβροῦνε μὲ πρώτη εὐκαιρία μιὰ στάλα ὕπνο γιὰ
ν' ἀντέξουνε. Πρῶτος ὁ ὕπνος, πρωτοδεύτερο τὸ νερό.
Ὁ ὕπνος κλέβει ὥρες τῆς δίψας, τὴν ἀγρύπνια δὲν τὴν
ξεγελᾷ τὸ νερό.

Ἄρα λοιπὸν πρώτη κι ὕστερη φροντίδα εἶναι ἡ
στρώση καὶ τὸ γιατάκι.

“Οσον τόπο πιάνει τὸ ξαπλωμένο κορμὶ τόσο εἶναι τὸ πρῶτο δίκιο τοῦ ἀνθρώπου πάνω στὴ γῆ. Κι ἄλλος τόσοσ μέσα στὴ γῆς, τὸ τελευταῖο δίκιο.

Ἐκεῖ πέφτοντας, στὸν τόπο του θὰ τοῦ λυθοῦνε οἱ ἄρμοι, σὰ βώδια ξεζεμένα στὸ ντάμι τους. Κι ὁ ὕπνος θ’ ἄρθει σὰ νοικοκύρης καὶ γνώριμος.

Κι ἅμα θὰ βρεῖ στρώση ὁ φοβερισμένος καὶ καταφυγὴ θὰ κοιμηθεῖ ὅσο κοιμηθεῖ. “Αν δὲν τὸν εὔρει ὁμως ὕπνος, θὰ τὸν ξεγράψει αὐτὸν καὶ τὴν ἐλπίδα του, θὰ ξαγρυπνήσει ἄγρυπνα. Ἡ ἐλπίδα τοῦ ὕπνου νὰ μὴ γίνεῖ ἄλλος ἕνας παιδεμός.

Γυναῖκες συντρέχτρες θυμηθῆτε τὴν ἀγρύπνια σας, τὴν ἀγρύπνια μας.

Κι ὅπου ὑπάρχει λίγη θέση, λίγη ὥρα, λίγη δροσιὰ καὶ ζεστασιὰ ἔχουνε ὅλοι ἐξαρχῆς μερίδιο.

Κάτι παραπανίσιο οἱ ἀδύνατοι: γέροι κι ἄρρωστοι. Κι ὅσοι βασανιστήκανε παραπανίσια.

“Αν παρασφίξει τὸ κακὸ καὶ λιγοστέψει τὸ λίγο, παίρνουνε μερίδιο πρῶτα οἱ χρήσιμοι, ὥστε νὰ ζήσουνε, ἄς μὴ σταθοῦνε ἀκατάδεχτοι ἄς ζήσουνε.

Σκύλα μάνα ἐποχὴ αὐτὰ μᾶς ἔμαθε.

Κι ὅποιος πέρασε ἀνάκριση θὰ παραστέκει ὅσους δὲν τὴν περάσανε ἀκόμα.

Κι ὁ ὕπνος τοῦ παιδεμένου ἄς φαίνεται παιδεμένος, τὸ στόμα του ἅμα ξυπνήσει ἄς καίει σὰ χτισμένος φούρνος, ἢ καρδιά του ἄς κομματιάζεται σὰ χωνεμένο ξυλο-